

PWYLLGOR	PWYLLGOR CRAFFU CYMUNEDAU
DYDDIAD	19 Mai 2016
TEITL	Toiledau Cyhoeddus
AELOD CABINET	Y Cyngorydd John Wynn Jones
PWRPAS	I ystyried a gwneud argymhelliad ar Gynllun i geisio cadw toiledau cyhoeddus sydd dan fygythiad o gau oherwydd y toriadau yn agored a gweithredol i'r dyfodol.

1. CEFNDIR

- 1.1 Yn dilyn ymarferiad ymgysylltu Her Gwynedd bu i'r Cyngor yn ei gyfarfod 3 Mawrth, 2016 argymhell gwneud toriadau oedd yn cynnwys 'cau 50 allan o 73 o doiledau cyhoeddus y Sir' gan dorri £244,000 o'r gyllideb ar gyfer y gwasanaeth.
- 1.2 Pe byddai gwireddu hyn, rhagwelir dethol pa rai i'w cadw neu gau ar sail gwerthusiad o bwysigrwydd toiledau ddatblygwyd gan Weithgor Toiledau Cyhoeddus (Pwyllgor Amgylchedd) yn 2008/2009 dan y meini prawf canlynol:
- lefel defnydd
 - cysylltiad a'g atyniad i ymwelwyr
 - defnydd gan fodurwyr ar gefnffyrdd neu Ffyrdd Dosbarth 1 a 2
 - cysylltiad â chanolfan siopau
 - cyfleusterau ar gyfer yr anabl
 - cysylltiad â chyfnewidfa cludiant cyhoeddus e.e. gorsaf bysiau
 - cysylltiad â Thraeth Banner Las.
- 1.3 Mae disgwyliad bod rhaid cyflawni'r £244,000 toriad erbyn 1 Ebrill, 2017 ar yr hwyraf. Ynghyd â'r Pennaeth Adran perthnasol, 'rwyf wedi edrych os oes modd datblygu cynllun amgen i gadw cymaint a phosib o doiledau yn agored a gweithredol er y gostyngiad sylweddol mewn cyllideb.
- 1.4 Pwrpas yr Adroddiad hwn yw i gael argymhelliad y Pwyllgor Craffu ar gynllun amgen i gwrdd â'r toriad gan geisio cynnal y ddarpariaeth bresennol o Doiledau Cyhoeddus yn y Sir.

2 CYNLLUN PARTNERIAETHU I GYNNAL DARPARIAETH

2.1 Yn Atodiad 1 i'r Adroddiad hwn mae rhestr o doiledau cyhoeddus mae'r Cyngor hwn yn eu darparu ar hyn o bryd.

Mae'r rhestr yn cynnwys:

- tref/pentref/cyngor cymuned neu gyngor tref perthnasol
- lleoliad y toiled
- cyfnod agor: sef trwy'r flwyddyn neu dymhorol (fel arfer o'r Pasg hyd ddiwedd mis Hydref)
- nodi unrhyw drefn partneriaethu presennol
- amcangyfrif gorau o gost ar gyfartaledd gweithredu'r toiled yn flynyddol.

2.2 Mae'r Cynllun yn ddibynnol ar ennyn diddordeb Cyngorau Cymuned a Thref i bartneriaethu er mwyn sicrhau parhad y ddarpariaeth yn 2017/18. Disgwylir cyfraniad ariannol gan y Cyngorau Cymuned a Thref i'r pwrpas ac mae dau opsiwn mewn gwneud hyn sef:

- **Opsiwn 1:** lefel cyfraniad o £4000 i bob toiled yn agored drwy'r flwyddyn a chyfraniad o £2000 i bob toiled sy'n agored yn dymhorol.
- **Opsiwn 2:** cyfraniad cyfwerth a thraean (33.3%) cost blynyddol ar gyfartaledd o weithredu'r toiled.

2.3 Yn amlwg, mae gan rai cyngorau cymuned a thref fwy na un toiled yn eu cymuned/tref ac mae'r rhestr yn Atodiad 1 yn cynnwys cyfanswm cyfraniad blynyddol y gymuned neu dref ar gytuno i bartneriaethu dan y Cynllun.

2.4 Mae'r Cynllun yn cynnwys ail ran i'w weithredu o 2017/18 ymlaen sef rhoddi'r dewis i'r Cyngor Cymuned/Tref:

- i barhau gyda'r drefn partneriaethu i'r flwyddyn/blynyddoedd olynol, neu
- i ddatblygu trefniadaeth ar gyfer trosglwyddo cyfrifoldeb llawn am y ddarpariaeth wedi 2017/18.

2.5 O brofiad, gall gymeryd hyd at ddwy flynedd i ddatblygu trefniadau i Gyngorau Cymuned/Tref gymeryd cyfrifoldeb am yr eiddo a chyflenwadau yn llawn.

2.6 Yn Atodiad 2 i'r Adroddiad hwn, mae drafft o lythyr safonol fyddai'n debygol o fynd i gyngorau cymuned a thref pe wireddir y Cynllun hwn.

2.7 Rhagwelir mai manteision partneriaethu i'r Cyngor Cymuned a Thref fyddai:

- cadw'r ddarpariaeth yn agored a gweithredol
- posibilid o ddatblygu trefniadaeth amgen ar gyfer eu gweithredu, pe dymunir
- rhoddi rôl ddylanwadol i'r gymuned o ran sicrhau'r ddarpariaeth i'r dyfodol
- rhoddi amser digonol ar gyfer addasu praeseptau
- agor cyfleon ar gyfer denu grantiau allanol i wella'r ddarpariaeth i'r dyfodol.

2.8 Manteision partneriaethu i'r Cyngor hwn fyddai:

- cadw'r ddarpariaeth yn agored a gweithredol
- gwell sicrwydd o gynnal cyflogaeth gweithwyr sy'n glanhau a chynnal y ddarpariaeth
- cyflawni'r toriad i'r gyllideb erbyn 1 Ebrill, 2017
- creu sail gadarn i strategaeth o ddarparu toiledau cyhoeddus yn y Sir fydd yn cwrdd ag unrhyw ofyn statudol posibl i'r dyfodol gan Lywodraeth Cymru.

2.9 Pe byddai ddim diddordeb mewn partneriaethu i gynnal y ddarpariaeth yna bydd disgwyl i'r toiled dan sylw gau yn ystod y flwyddyn ariannol hon, sef 2016/17.

3. ARGYMHELLION

3.1 Y Pwyllgor Craffu i ystyried y Cynllun ac i gynghori:

- 3.1.1 Os oes cefnogaeth i'r Cynllun (gan gynnwys unrhyw awgrymiadau o ran gwelliannau i'r Cynllun).
- 3.1.2 Os yn cefnogi, pa opsiwn (1 neu 2) ddylid ei ddilyn.
- 3.1.3 Os yn cefnogi, bod y Pwyllgor Craffu yn argymhell i'r Cabinet y dylid addasu'r penderfyniad i wneud toriad o £244,000 drwy yn gyntaf ymgeisio i sefydlu partneriaethau gyda chymunedau lleol er mwyn ceisio osgoi cau y cyfleusterau tra'n cyflawni'r un swm o doriad.